

Руденко Олександр Олександрович,
аспірант Київського університету
інтелектуальної власності та права

Певні аспекти адміністративно-правовий статус суб'єктів запобігання корупції у сфері декларування в Україні

Протидія корупції є одним із ключових напрямів державної політики, оскільки спрямована на забезпечення законності, прозорості та доброчесності у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Вагому роль у цій сфері відіграє декларування, яке використовується як важливий інструмент фінансового контролю за особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Результативність виконання вимог щодо декларування значною мірою обумовлюється належним нормативним закріпленням правового становища суб'єктів, на яких покладено забезпечення реалізації відповідних антикорупційних положень. Саме через визначення їхніх прав, обов'язків, повноважень і відповідальності окреслюються межі діяльності та особливості участі у відносинах, пов'язаних із запобіганням корупції.

О. Миколенко та О. Миколенко вказують, що адміністративно-правовий статус належить до найбільш складних категорій адміністративного права, оскільки його змістове наповнення та структурні складові визначаються особливостями конкретного суб'єкта і сферою правового регулювання. Наголошується, що неможливо застосовувати єдину характеристику адміністративно-правового статусу до всіх суб'єктів адміністративного права, оскільки кожен із них має власні специфічні ознаки. Підкреслюється, що адміністративно-правовий статус відображає правове становище суб'єкта та дає змогу розкрити особливості його участі в адміністративних правовідносинах і місце у суспільстві. Зазначається, що залежно від правової природи суб'єкта до структури адміністративно-правового статусу можуть входити права, обов'язки, повноваження, цілі, завдання, функції, відповідальність та інші складові [1].

Н. Гришина та К. Ростовська зазначають, що адміністративно-правовий статус суб'єктів державної антикорупційної політики визначається їх роллю, місцем і функціональним призначенням у процесах формування та реалізації антикорупційної політики. Підкреслюється, що законодавство у сфері запобігання корупції не містить чіткого визначення поняття суб'єкта державної антикорупційної політики, що обумовлює потребу в його науковому осмисленні. Наголошується, що коло таких суб'єктів не обмежується органами, які безпосередньо здійснюють боротьбу з корупцією, а охоплює також органи влади, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, установи, організації та громадян. Зазначається, що результативність реалізації антикорупційної політики значною мірою залежить від участі відповідних суб'єктів у підготовці, впровадженні, моніторингу та оцінюванні антикорупційних заходів. Також звертається увага на наявність різних підходів

до класифікації суб'єктів антикорупційної політики, які відрізняються за характером їх функцій та обсягом наданих повноважень [2].

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», адміністративно-правовий статус суб'єктів запобігання корупції розкривається через їх правове становище, сукупність обов'язків та специфіку участі у правовідносинах, пов'язаних із запобіганням корупційним проявам. До кола таких суб'єктів віднесено осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, окремих посадових осіб юридичних осіб приватного права, а також кандидатів на виборні посади. На них покладається обов'язок дотримуватися встановлених антикорупційних обмежень, вимог щодо недопущення та врегулювання конфлікту інтересів і правил фінансового контролю. Особливості їх правового становища обумовлені здійсненням публічних функцій або виконанням діяльності, яка має суспільне значення. Для зазначених суб'єктів законодавством визначено спеціальний порядок подання декларацій, інформування про суттєві зміни у майновому стані та виконання вимог доброчесності. Крім того, Законом України «Про запобігання корупції» встановлено підстави та види юридичної відповідальності за недотримання антикорупційних обмежень і вимог [3].

Згідно із Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України», адміністративно-правовий статус цього органу визначається як статус центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом. Національне бюро уповноважене здійснювати діяльність, спрямовану на попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції. Правові засади його функціонування формуються Конституцією України, міжнародними договорами, законами та іншими нормативно-правовими актами. Діяльність органу ґрунтується на принципах верховенства права, законності, незалежності, політичної нейтральності, підконтрольності та підзвітності суспільству і державі. Гарантіями незалежності виступають спеціальна процедура призначення Директора, конкурсний порядок добору працівників, особливості фінансового забезпечення та заборона будь-якого незаконного впливу на діяльність органу. До структури Національного бюро входять центральне управління та територіальні підрозділи, а керівництво його діяльністю забезпечує Директор, який реалізує повноваження щодо організації роботи, кадрового забезпечення, планування та представництва органу [4].

Адміністративно-правовий статус суб'єктів запобігання корупції визначає їх місце, роль та особливості участі у правовідносинах, пов'язаних із реалізацією антикорупційної політики та фінансового контролю. Його зміст розкривається через сукупність прав, обов'язків, повноважень, функцій і відповідальності, які залежать від правової природи конкретного суб'єкта та покладених на нього завдань. Система суб'єктів у цій сфері охоплює широкий спектр органів, установ, організацій та осіб, діяльність яких спрямована на забезпечення дотримання антикорупційних вимог. Для осіб, на яких поширюються вимоги фінансового контролю, встановлено спеціальні

обов'язки щодо подання декларацій, дотримання вимог доброчесності та запобігання конфлікту інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Миколенко О. І., Миколенко О. М. Адміністративно-правовий статус як категорія адміністративного права. *Правова держава*. 2023. № 52. С. 65–73. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2023.52.291720>.
2. Гришина Н. В., Ростовська К. В. Поняття адміністративно-правового статусу суб'єктів державної антикорупційної політики в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 328–333. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.53>.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 № 1700-VII. Верховна Рада України. 2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>
4. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 № 1698-VII. Верховна Рада України. 2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.